

IN DIE HOOGGEREGSHOF VAN SUID-AFRIKA
(TRANSCVAALSE PROVINSIALE AFDELING)

A

SAAKNOMMER: CC 482/85

PRETORIA

1988-02-26

DIE STAAT teen:

PATRICK MABUYA BALEKA EN 21

ANDER

VOOR:

SY EDELE REGTER VAN DIJKHORST EN

ASSESSOR : MNR. W.F. KRUGEL

NAMENS DIE STAAT:

ADV. P.B. JACOBS

ADV. P. FICK

ADV. W. HANEKOM

NAMENS DIE VERDEDIGING:

ADV. A. CHASKALSON

ADV. G. BIZOS

ADV. K. TIP

ADV. Z.M. YACOOB

ADV. G.J. MARCUS

TOLK:

MNR. B.S.N. SKOSANA

KLAGTE:

(SIEN AKTE VAN BESKULDIGING)

PLEIT:

AL DIE BESKULDIGDES: ONSKULDIG

KONTRAKTEURS:

LUBBE OPNAMES

VOLUME 354

(Bladsye 20 270 - 20 315)

HOF HERVAT OP 26 FEBRUARIE 1988.

DENNIS VICTOR BLOEM, v.o.e.

MNR. JACOBS : U edele, al die beskuldigdes is teenwoordig by die hof.

VERDERE KRUISONDERVRAGING DEUR MNR. JACOBS : Mnr. Bloem, is dit reg dat in u winkel of kafee, Dixie Kafee, het u heelwat plakkate en ander dinge aangebring van 'n politieke aard op die mure? -- Dit is korrek.

Onder andere - u edele, ons sal dit nie inhandig nie, ons wil dit net aan die hof toon en dan beskryf op die (10) rekord - hier plakkaat van ongeveer 18cm by omtrent 30cm skat ek hom die grootte ... (Hof kom tussenbei)

HOF : Hoe groot sê is dit? Praat u van duime? Hier is 'n liniaal.

MNR. JACOBS : 45 by 60. Ek sien my skatting is baie swak. Dit is 'n groot plakkaat waarop bo staan "Stop Le Grange's law. No to a permanent emergency." Is dit reg? -- Ja.

Waar het jy hierdie plakkaat gekry? -- Ek het die plakkaat van 'n sekere Bizzah Makgathe af gekry.

Wie is hy? -- Dit is 'n vriend van my. (20)

Van waar? -- Van Kroonstad.

En dit is uitgegee deur DESCOM? -- Ja, ek weet nie wie het dit uitgegee nie.

Khotso House? -- Ja.

HOF : Staan dit daar op?

MNR. JACOBS : Dit staan op dit. Hoekom het jy hierdie plakkaat teen die muur opgesit? -- Ek is gevra dat ek dit moet opsit.

Die vriend van jou wat jou gevra het, het hy jou gevra om dit op te sit? -- Hy het my gevra om dit op te sit. (30)

Aan/...

Aan watter organisasies behoort hy? -- Hy behoort op die oomblik aan geen organisasie nie.

En daardie tyd?

HOF : Laat ons net duidelikheid kry, wat is daardie tyd?

Ons weet dit was die Palladium Kafee. Ons weet dit word die Dixie Kafee. Ons weet glad nie wanneer dit wat geword het nie. Ons weet nou nie waarvan ons praat nie.

MNR. JACOBS : Wanneer is die plakkaat daar opgesit? -- Ek kan nie meer mooi onthou wanneer die plakkaat daar opgesit is nie.

Die vriend van u, het hy voorheen aan enige organisasies(10) behoort? -- Nee, nog nie aan 'n organisasie behoort nie.

HOF : U sal seker weet in watter jaar die plakkaat op was?

-- Ja, dit was in 1986.

MNR. JACOBS : 'n "Congress resister" wat uitgegee is deur Transvaal Indian Congress was daar opgeplak. Is dit korrek?

-- Ja, dit is korrek.

Hy was opgeplak met "Organise or starve" teen die muur na die voorkant toe? -- Ja, dit is reg.

Wanneer het u hierdie plakkaat gekry? Nie plakkaat nie, dit is 'n - ek weet nie wat dit is nie. Dit is 'n bladsy van(20) 'n "newsletter" van die Transvaal Indian Congress? -- Ja.

Van April 1985? -- Dit is korrek.

Hoekom het u dit daar opgeplak? -- Ek het dit uit my eie uit opgeplak.

Maar ek vra hoekom? -- Want ek het die inhoud van die hele koerant - ek het daarvan gehou.

En het jy dit daar opgeplak dat die mense dit kan kom lees? -- Dit was nie my doel nie.

Nou maar hoekom? Jy plak mos nie 'n ding op as jy nie wil hê die mense moet dit lees nie? -- Nee, dit was nie my(30)

doel/...

doel dat die mense dit moet lees nie.

HOF : Waar het u dit opgeplak? -- Op my kafee se muur.

MNR. JACOBS : En as ek u reg verstaan het is dit 'n kafee waar daar baie mense in kom? -- Dit is korrek.

As 'n mens 'n ding opplak op 'n muur dan wil 'n mens dit mos daar opplak vir die mense om te lees? -- Dit was nie aan die kant van die mense geplak nie, maar dit was aan die kant waar ek self werk geplak.

HOF : Dit is nou agter die toonbank? -- Langs die toonbank.

MNR. JACOBS : Waar het jy hierdie stuk gekry wat jy daar (10) opgeplak het? -- As ek mooi kan onthou was daar 'n persoon wat dié nuusblaaie uitgedeel het.

Wie is die persoon? -- Ek kan nie onthou wie die persoon is nie.

Is dit daar opgeplak sedert April 1985? -- Ja, ek kan nie onthou wanneer is dit opgeplak daar nie.

Dan is daar 'n volgende een. Dit is nog 'n "Congress Resister" ook uitgegee deur die Transvaal Indian Congress. Dit bestaan uit twee blaaie en hy is ook opgeplak met aan die een kant 'n groot artikel waar die groot opskrif is (20) "Millions to make mark against apartheid" en dan 'n UDF teken daar by. Aan die ander kant "Bury the new deal" en dan is daar 'n plakkaat "Unite against Botha's plans."

HOF : Wat is die datum?

MNR. JACOBS : Ek sal dit nou kry. Februarie 1984. Is dit reg? -- Ja, dit is korrek.

Waar het u hierdie "Congress Resister" gekry? -- Dit was ook versprei daar.

Deur wie? -- Ek kan nie onthou wie het dit versprei nie.

Hoekom het u hierdie een opgeplak daar teen die muur? (30)

Ek/...

-- Ek het ook van die inhoud daarvan gehou.

HOF : Van watter kant? -- Van die kant waar dit opgeplak was. Dit was so teen die muur geplak.

Dus die stukke wat die advokaat uitgelees het was leesbaar? -- Ja, dit is reg.

MR BIZOS : I would invite your lordship to look at the scotch tape despite the witness's answer.

HOF : Was hy teen 'n venster of teen 'n muur geplak? -- Hy was teen 'n muur geplak.

Kyk 'n bietjie na daardie plakband? -- Wat bedoel u? (10)

As u voel, watter kant is hy klewerig? -- Hierdie kant.

As u hom nou so teen 'n muur plak met die klewerige kant teen die muur, wat wys? -- Ek dink dat die polisie wat dit afgeneem het kan getuig dat dit teen 'n muur geplak was.

Ja, maar die vraag is watter kant was voor? -- Hierdie kant was voor.

Soos die advokaat uitgelees het? -- Ja, dit is korrek.

MNR. JACOBS : Kan u vir ons sê wie het dit uitgedeel daar? -- Soos ek nou gesê het kan ek nie onthou wie dit uitgedeel het - versprei het daar nie. (20)

Is hierdie tipe publikasie dan baie versprei daar in Kroonstad in die woonbuurtes? -- Ek dra nie kennis daarvan nie, maar ek het een gekry van 'n persoon af.

Ek stel dit aan u die bedoeling was die mense moes dit gelees het? -- Nee, dit was nie my bedoeling nie.

'n Mens plak mos nie iets teen 'n muur as 'n mens nie wil hê dit moet gelees word nie? -- Dit was vir my doel.

Die volgende een wat jy daar gehad het is 'n plakkaat. Die opskrif daarvan is "Did Christ also die for political prisoners and their families" en dit is uitgemaak deur (30)

Suid-Afrikaanse/...

Suid-Afrikaanse Raad van Kerke. Dit is 'n plakkaat met die foto van 'n persoon daar op en ook 'n groep mense. Die persoon word agter tralies voorgestel. Is dit reg? -- Dit is korrek.

U het dit ook teen die muur aangebring. Is dit reg? -- Dit is korrek.

Waar het u hierdie plakkaat gekry? -- Ek het dit een Sondag by die kerk gekry. Dit was versprei by die kerk.

Watter kerk is dit? -- NG Kerk.

Waar? -- In Brentpark.

En wanneer was dit gewees? -- Ek kan nie onthou (10) wanneer dit was nie.

Die jaar? -- Ek dink dit was in 1986.

HOF : Was al hierdie dokumente nou gelyktydig teen die mure van u winkel of om die beurt? -- Nee, dit was almal teen die muur.

Almal gelyktydig daar? -- Ja.

So, daar was amper nie muur oor nie? -- Daar is baie muur oor. Daar was baie muur oor.

MNR. JACOBS : Dan was daar hierdie plakkaat uitgegee deur die UDF die gewone een "UDF unites - apartheid divides. (20) UDF" en dan "United Democratic Front forward to people's power." -- Dit is korrek.

En uitgegee deur UDF? -- Ja.

Is dit van die aanvanklike plakkate wat u by UDF gekry het, by beskuldigde nr. 20? -- As ek mooi onthou hierdie plakkaat het ek by die winkel gekry. Ek weet nie hoe hy daar aangekom het nie, want ek is nie altyd by die winkel nie.

En toe gaan plak jy hom teen die muur op? -- Dit is korrek. Kan jy vir ons sê wanneer? -- Ek dink dit was ook in (30)

1986.

En dit was om UDF te bevorder en te populariseer onder die mense? -- Dit is korrek.

En ook om te populariseer dat die mense moet deelneem en voortgaan "Forward to people's power"? -- Soos ek alreeds gesê het op die banier is dit so.

Maar dit was die bedoeling gewees dat die mense moet aangemoedig word om hulle te beywer vir die vestiging van "people's power"? -- Wat bedoel u by "people's power"?

Ek weet nie, dit is julle pamflet wat jy daar opgeplak(10) het en dit is wat jy wou gehad het die mense moet sien? -- Ek het dit verduidelik aan die hof.

Het jy vir elke mens wat daar aangekom het verduidelik waarvoor staan "people's power"? -- Nee.

So, die idee wat die mense gekry het is hulle moet hulle beywer vir "people's power" te vestig? -- Ek kan nie ander mense se gedagtes lees nie.

Die volgende plakkaat, dit is nog 'n grootte ... (Hof kom tussenbei)

HOF : Waar is die plakkaat uitgegee? (20)

MNR. JACOBS : Dit was 'n UDF plakkaat uitgegee "Issued UDF Khotso House, De Villiers Street, Johannesburg." Dan is hier 'n groot swart plakkaat waarop in wit letters geskryf staan "The dark night of dispair cannot concour the light of justice" en dan staan daar dit is "Published by "Student Union for Christian Action, P.P. Box 5, Athlone, 7764 and printed by S.Y. Press (Pty.) Ltd., Vanguard Drive, Athlone Industries." Dan begin hy bo. Die middel van daardie plakkaat het heelwat name. Dit begin bo met "1960 Sharpeville 69" en dan gaan dit dood, blykbaar soos die ding gemaak is (30)

"1985/...

"1985 Matthew Goniwe." Wie is Matthew Goniwe? -- Ek dra nie kennis wie is Matthew Goniwe nie.

"Mhlawuli. Sparrow Nkhon." Die res kom nie uit nie.

"Andries Raditsela 658. Steve Biko 12/9/77. Neil Agget. Uitenhage 21/3/85. Anthony Masunyane. Mvulane." Daar is 'n kers wat brand en dan is daar halwe woorde wat 'n mens nie kan uitmaak nie. Steve Biko, wie is hy?

HOF : Net voor u verder gaan, wie het hierdie plakkaat uitgegee?

MNR. JACOBS : Dit is uitgegee "Published by Student Union(10) for Christian Action, P.O. Box 5, Ahtlone." Waar het u hierdie plakkaat gekry? -- Ek sal net vra, ek glo nie dat die plakkaat volledig uitgelees is nie. U het uitgelees "The dark night of dispair cannot concour the light of justice," maar daar is 'n Bybelvers ook aangebring.

HOF : Lees u die deel wat u in die rekord wil inlees. -- "John 1 verse 5."

Is dit nou by die teks heel bo aan? -- Dit is korrek.

MNR. JACOBS : Nog? -- Nee, dit is al. Ek is tevrede.

Waar het jy hierdie plakkaat gekry? -- Ek het dit (20) tesame met die ander plakkaat gekry wat ek gesê het ek by die kerk gekry het.

Jy sê jy weet nie wie is Goniwe, Matthew Goniwe nie? -- Nee, ek weet nie.

En Sparrow Nkhon? -- Nee, ek weet nie wie is dit nie.

Andries Raditsela? -- Nee, ek weet nie wie is dit nie.

Steve Biko? -- Ek het gelees van hom.

Wie was hy? -- Dit was 'n swartbewussynsleier.

Neil Agget? -- Nee, ek weet nie wie is dit nie.

En dan Uitenhage 21/3/85, wat het daar gebeur? -- Nee.(30)

Anthony/...

Anthony Masunyane? -- Nee, ek weet nie wie is dit nie.

Is dit nie almal mense wat in die sogenaamde vryheidsstryd gesterf het hierso nie? -- Ek kan nie saamstem nie, want ek ken nie die persone nie.

Hoekom het jy hulle dan opgeplak? -- Ek het dit opgeplak vir die boodskap daar bo.

So, hierdie een was opgeplak vir 'n boodskap vir die mense? -- Nee, vir myself.

Hoekom het jy hulle dan nie by jou huis opgeplak as hulle so vir jou self was nie? -- Ek is meeste van die (10) tyd by die winkel.

Die volgende plakkaat wat daar opgeplak was teen die muur is, 'n groot plakkaat "Stop harrassing our mother Winnie Nomzamo Mandela." Dan is daar 'n foto van haar en op haar voorkop is daar 'n wapen aangebring, 'n rooi plakker "Free Mandela now". Onder haar foto verskyn die volgende in groot duidelik leesbare letters "The nation salutes and supports you and all those who oppose Botha's unjust laws" en dan in rooi letters daar onder "There shall be houses, security and comfort" en dit is uitgereik, groot swart (20) letters wat aangebring is "Issued by the Winnie Mandela Support Committee in conjunction with the Release Mandela Committee. First Floor, Portland Place, 37 Jorrisen Street, Braamfontein." Waar het u hierdie plakkaat gekry? -- Die plakkaat het ek gekry toe ek by die winkel gekom het. Ek weet nie wanneer was dit nie, maar ek het die plakkaat daar kom kry en my vrou het vir my gesê dat daar persone die plakkaat daar kom aflewer het.

U het dit toe ook op die muur van u winkel gaan opplak? -- Hy was alreeds opgeplak. (30)

HOF : Is dit toe u terugkom van aanhouding af? -- Ek is nie honderd persent seker of dit nou tydens my aanhouding was of dit in my vrye tyd was nie.

Dit wil sê voor u aangehou is? -- Ja, ek is nie seker nie.

MNR. JACOBS : Kan u vir die hof min of meer sê vir hoe lank was hierdie plakkaat daar in u winkel gewees wat dit vertoon was? -- As ek mooi kan onthou was die plakkaat omtrent drie tot ses weke daar. Ek is nie seker nie.

En die idee was ook gewees dat die mense moet dit (10) lees? -- Nee, die idee was glad nie dat mense dit moet lees nie.

Wat was die idee in hierdie geval? -- Ek persoonlik hou van die foto daar op.

Maar u het mos nou vir die hof gesê u het nie die plakkaat op die muur aangebring nie? -- Ja, dit is korrek. Ek het die plakkaat daar gekry en ek het daarvan gehou.

So, voor die tyd was hy seker aangebring deur die mense daar dat daar geadverteer moet word en vir die publiek om te sien? -- Soos ek reeds gesê het het my vrou die plakkaat (20) aangebring.

Ken jy 'n Release Mandela komitee in Kroonstad? -- Nee, ek ken nie so 'n komitee in Kroonstad nie.

Die volgende wat ek aan u wil toon is eintlik twee Grassroots maar wat saam opgeplak was. Dit is die hele plakkaat se voorkant en die agterkant langs mekaar en aan mekaar geheg met kleefband. -- Ja.

HOF : Dit is twee koerantblaaie?

MNR. JACOBS : Nee, dit lyk vir my dit is meer as 'n koerant hierdie. Ek weet nie hoe om dit te beskryf nie. -- Kalender. (30)

Kalenderblaaie/...

Kalenderblaaie? -- Op hulle is kalenders op die onderkant van hulle, maar dit is so geplak dat die die voor- en die agterkant wys.

HOF : As jy hulle saam langs mekaar opplak is dit een kalender of is dit twee kalenders?

MNR. JACOBS : Ons sal by Januarie begin tot Junie en dan gaan dit van Julie af op die ander oor.

HOF : Wat is die datum van daardie kalender?

MNR. JACOBS : Hy begin Januarie 1984 tot Desember 1984.

HOF : Was dié ding opgeplak in die winkel? -- Ja, dit was (10) ook opgeplak.

Gelyktydig as al die ander goed wat hier getoon is? -- Dit is korrek.

So, dit wil dan voorkom of al die plakkate in 1984 opgeplak was? -- Dit is nie dieselfde tyd opgeplak nie. Die ander is later aangebring.

MNR. JACOBS : Is dit reg dat op hierdie deel - kom laat ons dit net eers kry. Waar het u hierdie kalender gekry? -- Hierdie kalenders het deur die pos na my toe gekom.

Van wie af? -- Ek kan nie meer onthou nie, maar ek (20) dink dit is van Grassroots self.

MNR. JACOBS : Die eerste bladsy sal ek eers beskryf. Dit is waar die Januarie 1984 deel begin. Bo staan groot "Grassroots 1984." -- Dit is korrek.

Dan is daar foto's wat blykbaar op 'n TV geneem is of wat voorstel om op 'n TV beeld te wees, eerste waar daar soldate of mense met gewere staan. Dan is daar van die president, Hendricks en sekere ander mense en dan dieselfde as hierdie persoon wat dan op die regterkant van die plakkaat groot met sy arm vuis in die lug staan deur die TV breek. (30)

HOF/...

HOF : Ekskuus?

MNR. JACOBS : Hy breek uit die skerm van die TV uit met sy vuis in die lug en dan verskyn dieselfde persoon langsaan.

HOF : Nou maar wie is dit nou?

MNR. JACOBS : Ek sal nou kyk of ek kan sien.

MR BIZOS : Whilst my learned friend is looking, in relation to the date that your lordship raised. One of the previous placards had events, actually the date 1985 on. So, it must have been printed after - in 1985 at least. There are date on it. (10)

COURT : It should be obvious to determine when these things were attached. So, there should not be any problem. I cannot see why there should be.

MNR. JACOBS : Hier is nie 'n naam by nie. Miskien kan die getuie vir ons sê wie die persoon is. Ek ken hom ongelukkig ook nie.

ASSESSOR (MNR. KRUGEL) : Is dit 'n hom of 'n haar?

MNR. JACOBS : Dit kan 'n haar ook wees.

HOF : Is dit 'n stoeier?

MNR. JACOBS : Dit kan 'n baie fris ou wees en dit kan 'n (20) haar wees. -- Nee, ek weet nie wie is dit nie.

Dan onderaan hierdie ding word daar gegee "Inside: The people's demands. The people's history. The people's hardship. The people's dreams. The people's voice. The people's paper." Dan word daar verder gegee "Days to remember" en onder "Days to remember" word dan die volgende gemerk "March 21, 1960 69 killed at protest against passes in Sharpeville. April 6, 1952 defiance campaign launched against apartheid laws. May 1, international day of solidarity with workers all over the world. June 16, students march (30)

in/...

in streets of Soweto protesting against gutter education, hundreds killed. June 26, people from all over South Africa signed the freedom charter of the congress of the people in Kliptown." Dit is wat op die een kant - en die ander deel dan is die maande Januarie, Februarie, Maart, April, Mei en Junie se kalenders in die linker onder hoek? -- Dit is korrek.

MR BIZOS : To avoid references to the same document again, may I draw your lordship's attention to the main headline on that page and could that be recorded?

COURT : "We speak for ourselves"? (10)

MR BIZOS : "We speak for ourselves" and underneath "Dummy councils."

MNR. JACOBS : Die ander deel, die tweede helfte, dit is dieselfde kalender wat ook die agterkant is, maar twee is gebruik. Die agterkant is die tweede deel wat soos ons netnou beskryf het vasgeheg was aan die deel wat ek reeds afgelees het. Die ander deel wat dan ook vertoon was is "Let the voice of freedom grow louder and stronger." Dit is die opskrif heel bo en tussen daardie opskrif wat ek gelees het verskyn daar 'n klomp foto's en dan gaan daardie selfde opskrif weer (20) onder aan binne-in 'n rooi vierkant "Until we win our freedom - our demands." -- Dit is korrek.

En dan onder die opskrif, die eerste wat ons kry is 'n foto van persone "Down with government president's council. Long live the people's freedom charter. The people shall govern. All national groups shall have equal rights. The people shall share the country's wealth. The land shall be shared among those who work it. All shall ..." Dan is dit baie onduidelik. Ek kan nie uitlees wat daar staan nie. Onder die persone wat daar is. Sal u saamstem dat hierdie (30) deel/...

deel, die duidelike deel waar hy dan onduidelik word is aanhalings uit die Freedom Charter uit? -- Ja.

Dan kry ons daardie foto's en onder hierdie skrif wat ek nou gehad het "At our meetings" en dan is dit puntjies "On our walls, in our newsletters." Onder die volgende reeks foto's gaan dit dan aan "On our clothes, in our place, on our placards." Onder die volgende reeks foto's gaan dit aan "On our posters, on our banners, on our songs." Wat beteken dit? Kan u vir die hof duidelik maak? "At our meetings mag miskien 'n onderskrif wees vir die persoon (10) wat 'n toespraak lewer in die eerste ry foto's. "On our walls" dit is waar die Freedom Charter se geskrif gestaan het. "In our newsletters" is 'n foto van 'n vrou wat 'n koerant lees. "On our clothes" is 'n persoon met 'n AZASO, a "woman's day AZASO" T-hempie. "In our place" is 'n groep mense wat beweeg. "On our placards" is 'n groep persone wat plakkate dra. "We are born and bred at Cape Town. We are not fighting. We need houses, houses, houses. We are in our rights." "On our posters" is 'n persoon wat by 'n klomp onder andere "UDF people's weekend" posters staan. "On our (20) banners" is 'n CAHAC banier blykbaar en ook 'n "UDF unites against conscription" banier en "In our songs" is 'n persoon wat speel. Ook op hierdie kant is daar "Days to remember" aangebring. Hier word genoem Augustus 9, 1956 "20,000 women marched to Pretoria to protest against pass laws. August 20, 1983 15,000 people attend launching of United Democratic Front in Rocklands, Cape Town. August 26, day of solidarity with the people's in Namibia. October 19,1977 the World newspaper and 19 organisations banned" en dan "December 16 We remember the heroes that have died in the struggle for(30) freedom/...

freedom." Is dit nie so nie dat ook hierdie twee dokumente of pamflette, wat dit ook al is, het u opgeplak daar vir die mense om te sien? -- Nee, nie vir die mense om te sien nie.

En te adverteer? -- Ek stem nie saam nie.

Laat ek net so hoor. Was u ooit behulpsaam gewees en self herdenkingsdae georganiseer of daaraan deel geneem? -- Nee, ek het nog nie deel geneem daaraan nie.

Nooit? -- Ek het nog nie deel geneem daaraan nie.

Georganiseer? -- Ek weet nie.

Wat weet u van 16 Desember af as "heroes day"? -- Nee, (10) ek weet niks daarvan nie.

Is dit nie die dag wat as 'n herdenkingsdiens geneem word vir die mense wat in die vryheidstryd gesterf het nie? -- Nee, ek weet nie daarvan nie.

Ek sien dit sê hier hierdie was "Issued by Grassroots Publications, 401 Atlantic House, Short Market Street, Cape Town." Nog 'n kalender wat u daar aangebring het op daardie mure in die kafee ... (Hof kom tussenbei)

HOF : Watter datum is daar op?

MNR. JACOBS : 1985.

(20)

HOF : Het u hierdie een aangebring op die muur? -- Dit is korrek.

Het u toe die eerste een afgehaal? -- Nee, hy het ook nog gehang daar.

MNR. JACOBS : Die dokument wat ek nou het is dan 'n kalender. UDF se wapen verskyn in die linker bokantste hoek. Dit is die ronde kring met die UDF letters en die mense wat loop. Dan die jaar 1985 met die opskrif "The people shall govern." -- Dit is korrek.

Hierdie een is blykbaar een wat opgeplak is met die (30) voorkant/...

voorkant vanaf Julie tot Desember 1985 en bokant Juliemaand s'n is daar 'n foto van ... (Hof kom tussenbei)

HOF : Gewoonlik begin 'n mens by Januarie.

MNR. JACOBS : Kan ons net kry, was hierdie twee dieselfde as die vorige een ook? Die kalender het twee kante, maar die twee kalenders is gebruik om langs mekaar te sit met eers Januarie, eintlik nie van Januarie af nie, dit begin by Februarie tot Junie en dan langs hom die een wat ek reeds beskryf het van Julie tot Desember? -- Dit is korrek.

HOF : Het daardie jaar nie Januarie nie? (10)

MNR. JACOBS : Nee. -- Dit is korrek.

Daar was 'n klein Januarie, maar dit is waar 'n blanko spasie oopgelaat is.

HOF : Het u hierdie twee langs mekaar geplak? -- Ja, dit is korrek.

MNR. JACOBS : Die Januarie soos reeds gesê is daar spasies waar telefoonnommers aangebring kan word. Daar is lyne "phone numbers"? -- Ja, dit is so op.

En Februarie het bokant waar mense betoog met plakgate. Die voorste een is 'n plakkaat van "The people shall govern." (20) Die tweede persoon wat 'n plakkaat toon "Houses security and comfort" en die derde plakkaat wat daar opgehou word "The doors of learning culture opened." Hierdie plakgate wat genoem word, is dit ook afkomstig uit die Freedom Charter uit? -- Ek weet regtig nie.

"The people shall govern", is dit 'n voorskrif van die Freedom Charter? -- Ja.

En "Houses security and comfort for all", is dit nie 'n voorskrif van die Freedom Charter nie? -- Dit is korrek.

En "The doors of learning culture opened for all" is (30)

dit/...

dit nie ook n voorskrif van die Freedom Charter nie? -- Dit is korrek.

By Maart is dit net n groepe persone blykbaar in n plattelandse omgewing. April is n vrou met twee kinders waar die een klein kindjie alreeds met die regterhand omhoog staan. Is dit reg? -- Ja.

Mei is n klomp arbeiders blykbaar by n myn.

HOF : Met n megafoon.

MNR. JACOBS : Met n Megafoon en Junie is weer mense wat - blykbaar jong mense hierdie keer, in optogte deelneem en (10) hardloop met plakgate "Forward" en dan "Forward with democratic SRC'S". Dit verteenwoordig die jeug. Is dit reg? -- Dit is korrek.

Junie en Mei verteenwoordig die arbeiders en April verteenwoordig die vrouens.

MR BIZOS : I do not know whether the heading was read to your lordship.

COURT : Not yet.

MNR. JACOBS : Dan op hierdie kant is die opskrif heel bo ...
(Hof kom tussenbei) (20)

HOF : Bo-aan staan "1985 Long live UDF Ban apartheid."

MNR. JACOBS : Waar het u aan hierdie almanakke gekom?

HOF : Gaan u die ander kant ook doen of is ons klaar?

MNR. JACOBS : Ek dog ek het dit netnou gedoen. Ek het netnou begin met hom. Ek sal dit net klaar maak. Ek dink ek het die opskrif klaar gegee vir die hof aan hierdie kant.

HOF : Wat is die opskrif?

MNR. JACOBS : "1985 The people shall govern." Julie is dan die foto's van die weermag. Daar is blykbaar n jeep wat daar beweeg en soldate. Daar by die soldate is daar (30) blykbaar/...

blykbaar h COSAS banier wat blykbaar met h kokipen doodgekrap is. Weet u iets daarvan?

HOF : Is dit nie h konfrontasie daardie tussen die weermag en h klomp mense wat daar staan nie, mense wat soos soldate lyk en h klomp mense met h COSAS banier wat daar staan nie? Gee vir my die ding hier.

MNR. JACOBS : So, Juliemaand is daar blykbaar polisie of weermag wat h klomp mense konfronteer onder andere waar hulle h COSAS banier hou. Is dit reg? -- Ek dink so, ja.

Augustus, die foto, daar is mans en vrouens en dan (10) is daar h UDF banier wat daar bo gehou word. September is h klomp blykbaar werkers met T-hempies. Daar staan h UDF T-hempie. Dan is daar h plakkaat of h banier "Long live UDF Ban apartheid" en dan is daar ook blykbaar "Low wages high rents" geskryf. Oktober is h foto van h man wat agter tralies sit, blykbaar wat h tronk voorstel. "Release all political prisoners now." November is blykbaar h klomp jeugdiges. In die middel staan een met h UDF T-hempie aan en blykbaar is dit jeugdiges want "Youth unite" staan daar agter hulle op h swart muur geskryf. Desember is h klomp (20) jong mense wat met h plakkaat staan "Forward" en ook ouer mense en dan is daar h klomp jongerige mense wat in h orkes speel. Op die kant waar die eerste helfte van die jaar voorkom word daar weer gesê "April 6 and 7 UDF National AGM. March 21 Sharpeville day." Onder Mei staan daar "May 1 labour day. May 31 anti-republic day. June 16 commemoration. June 26 freedom charter day." Op die tweede deel is "August 9 national women's day. August 20 launch of national UDF. September 3 Vaal uprising. October 11 day of solidarity with political prisoners. December 16 (30) heroes/...

heroes day." Dit is weer almal daar waar herdenkingsdienste gehou moet word. Is dit reg? Het u vir ons gesê waar u hom gekry het? -- As ek mooi kan onthou was daar persone wat in die straat besig was om hierdie kalenders te verkoop.

Het jy nie hulle nie gebring toe jy by die UDF kantore was om te gaan verkoop in die Vaal nie? -- Nee.

Nie in die Vaal nie, in Seeisoville? -- In Seeisoville, nee.

Jy het ook nie na die einde van 1985 hierdie stukke afgehaal van die muur af nie? -- Nee. (10)

ASSESSOR (MNR. KRUGEL) : Het u die persone geken wat dit verkoop het? -- Nee.

MNR. JACOBS : Die volgende wat op die muur was wat ek nie verstaan hoe dat jy hom daar aangebring het nie is "Awake Black students". -- Ja, ek ken dit.

HOF : Wat is dit? Is dit 'n tydskrif of wat? -- Dit is 'n tydskrif.

MNR. JACOBS : Van AZASM? -- Dit is korrek.

ASSESSOR (MNR. KRUGEL) : Datum?

MNR. JACOBS : Maart 1985 volume 1 nommer 1. (20)

HOF : Is dit van AZASM?

MNR. JACOBS : Ja, A-Z-A-S-M.

HOF : Waar het u dit gekry? -- Laat ek net duidelikheid kry. Is dit op my muur gekry of waar is dit gekry?

MNR. JACOBS : In die winkel? -- Dit is in my winkel gekry.

Antwoord nou maar net? -- Waar het ek dit gekry? Laat ek verduidelik. Tydens my winkel beskadig was, daar was al ruite gebreek van my winkel, die winkel was al stukkend gegooi met klippe en toe het ek besluit om die jeugdiges te laat slaap in die winkel en moontlik kon een van die (30) jeugdiges/...

jeugdige hierdie boek in die winkel gelos het.

Wat se jeugdige het jy laat slaap in die winkel? -- Ek het jeugdige gehuur om in die winkel te slaap.

Van waar? -- Dit was van Brentpark en van die lokasie.

Hoeveel het u gehuur om daar te slaap in die winkel? -- As ek mooi kan onthou was dit ses.

Wie is hulle? -- Ek kan nie hulle name meer onthou nie.

U huur mense om in die winkel te kom slaap en u weet nie eers wie is hulle nie? -- Dit is mense wat altyd in die winkel in kom en ek het hulle vra "Stel jy nie belang om (10) in die winkel te slaap nie? Stel jy nie belang om in die winkel te slaap nie?"

HOF : Wanneer was dit nou? Is dit omtrent die tyd toe die tydskrif uitgegee is in Maart 1985? -- Nee, dit was later daarna. Dit is daarna.

MNR. JACOBS : Wanneer was dit? -- Dit is omtrent 1986.

Wanneer in 1986? -- Ek is nie seker nie, einde 1985, begin 1986.

Dit is 'n swartmagboek, is dit reg? AZASM is 'n swartmagorganisasie? -- Ek het nie die boek deurgegaan nie. (20)

Die volgende ding wat daar in die winkel opgesit was en wat geraam was is 'n klein plakkaatjie blykbaar van UDF "UDF unites" en dan staan daar "How can you support UDF? Come to UDF's mass meetings and protest. Tell people about UDF stand against the sham parliament, the pass laws, police action, high prices and other evils. Join an organisation affiliated to the UDF." Dan weer in groter druk "These are the organisations you can join in your community, women's youth cultural civic or political organisations. At your workshops trade unions, at school student organisations (30) like/...

like COSAS. Ask at the UDF stall how to contact the organisation in your area." Dan groot onder aan "Apartheid divides. Issued by UDF Khotso House, 42 De Villiers Street, Johannesburg." Dit is geraam in 'n taamlike duursame raam wat 'n staander agter het waarop hy staan om hom regop te hou op 'n plat oppervlakte. -- Dit is korrek.

Dit het u vertoon op die toonbank daarso? -- Dit was nie op die toonbank gevind nie.

Waar is dit gevind? -- Dit is agter my toonbank gevind.

Op die grond? -- Op die rak waar ons sigarette en so (10) aan pak.

Is dit ook as 'n vertoonplek daarso waar die rak is waar die sigarette en goed gepak word? -- Nee.

Hoekom het u daardie plakkaat so geraam en so geadverteer daar in u winkel? -- Ek het daarvan gehou.

Nie om UDF te adverteer nie? -- Nee.

Nie om mense aan te moedig dat hulle moet aansluit by die organisasies wat geaffilieer is met UDF nie? -- Dit was nie my doel nie.

HOF : Was dit te koop? -- Ek kan nie mooi onthou of dit te(20) koop was en of dit vry uitgegee was nie.

Nee, maar ek bedoel, was dit by u in die winkel om te koop? -- Nee, dit was nie te koop nie.

MNR. JACOBS : Hoe lank is daardie raam met die inhoud daar in die winkel vertoon? Van wanneer af? -- As ek mooi kan onthou is dit omtrent - ook omtrent twee maande wat dit in my winkel was.

Wanneer is COSAS verban? -- As ek mooi kan onthou - ek praat onder korreksie - dan is dit in 1985.

Wat maak u dan nog in 1986 met 'n ding in u winkel waar(30)
mense/...

mense aangemoedig word om by COSAS aan te sluit by 'n verbanne organisasie? -- Ek het nie baie notisie geneem van hierdie goed wat in my winkel gelaat is nie.

U kan nie dit vir die hof sê nie. U het spesiaal gegaan om hierdie ding te raam in 'n duursame raam? -- Soos ek nou sê let ek nie altyd op dinge wat in my winkel is, soos die plakkate en enige ding nie.

Stem u saam dat hierdie een het u so besonder belangrik geag dat u dit spesifiek gaan raam het agter glas in 'n duursame raam? -- Dit is korrek. (10)

So, jy het baie ag op hom geslaan? -- Dit is geraam om dit netjies te hou.

Waar het u aan hierdie UDF traktaatjie of pamfletjie gekom? -- Soos ek nou reeds gesê het, is ek nie seker of dit te koop was en of dit versprei was verniet nie. Ek is nie seker daarvan nie.

ASSESSOR (MNR. KRUGEL) : Maar u het dit geraam? -- Ek het dit geraam.

HOF : Ja, maar kan ons nou net duidelikheid kry. As in 1985 COSAS verban is, het u die ding dan gaan raam voor (20) of na die verbanning van COSAS? -- Dit was voor die tyd.

As u hom dan voor die verbanning van COSAS gaan raam het, dan kan 'n mens seker aanvaar dat u voor die verbanning van COSAS hom in die winkel gesit het? -- Dit was voor die tyd.

Dan moes hy baie langer as twee maande in u winkel gewees het? -- Ek het gesê ek praat onder korreksie. Ek is nie seker hoe lank die betrokke dokument in my winkel was nie.

MNR. JACOBS : Die volgende is, daar in die winkel het u (30)
ook/...

ook sulke groen plakkers gehad beskikbaar waarop gestaan het - die twee aan weerskante is "Stop" en op 'n swart agtergrond "harrassing our mother comrade Winnie Mandela. Issued by the Winnie Mandela Support Committee and Release Mandela Campaign, Jorrisen Street, Braamfontein." -- Doodreg, ek ken dit.

Dit het u daar gehou om te verskaf aan die mense wat daar ingekom het, is dit nie? -- Nee, dit was nie vir daardie doel nie.

Nou waarvoor het jy hulle dan daar aangehou? -- n (10)
Sekere persoon het dit weer daar by die winkel aangebring in my afwesigheid.

Is dit reg, hierdie is die plakkertjies waar jy van 'n kleefband dit aftrek dan het jy agter 'n klewerige deel wat jy op 'n voertuig of op enige ding kan vasplak? -- Ek neem so aan. Ek het nie daardie goed ondersoek nie.

Jy het hulle in jou winkel en jy ondersoek hulle nie, jy sien hulle nie met al jou politieke belangstellings? -- Ek het baie, baie min tyd om al hierdie dinge deur te gaan.

ASSESSOR (MNR. KRUGEL) : Wie is die persoon wat dit (20)
gebring het? -- Dit was in my afwesigheid.

MNR. JACOBS : Die volgende een is 'n foto van 'n klomp mense wat betoog en hardloop in 'n straat. Een voor het Release Mandela T-hempie aan. Dit lyk soos 'n betogende klomp mense en bo-aan is ook weer twee "stickers" of 'n "sticker" gebruik en onder is 'n breë geel band waarop staan bo "Free detainees now" en onder is "Stop pass rates now." -- Ja, ek ken dit.

Het jy dit ook daar in jou winkel opgeplak? -- Hierdie plakkaat het ek kom kry na my vrylating van aanhouding.

HOF : Dit is 'n foto van 'n klomp jeugdiges wat deur die (30)
straat/...

straat hardloop.

MNR. JACOBS : Wanneer was dit gewees wat u dit daar gekry het? -- Ek is nie seker wanneer dit was nie, want soos ek gesê het was ek al baiekeer aangehou. Ek kan nie spesifiek sê watter tyd was dit nie.

En dit het toe daar gebly? Jy het dit nie afgehaal nie? -- Nee, ek het dit nie afgehaal nie.

En dit moes 'n duidelike boodskap daar dra aan die mense? -- Ek glo nie. Al hierdie plakkate was nie vir die doel om 'n boodskap aan die mense te bring nie. (10)

Hoekom het jy hierdie een daar aangehou? -- Soos ek sê het ek nie hierdie een daar aangebring nie.

Maar jy het hom dan gekry. Hoekom het jy hom gehou daar? -- Ek het gelees en ek het gesien wat gaan daar aan.

Jy antwoord nie my vraag nie. Ek sal hom vir die derde keer nou vra.

Hoekom het jy dit daar gehou? Hoekom het jy dit nie afgehaal nie? -- Ek het dit daar gekry.

Hoekom het jy dit nie afgehaal nie? -- Ek het nie gevoel om dit af te haal nie. Daarom het ek dit nie afgehaal nie. (20)

Jy wou 'n boodskap oordra aan die mense wat in die winkel kom? -- Glad nie.

HOF : Maar hoekom is dit daar? Wat beteken dit? Wat dra daardie prentjie van 'n klomp mense wat op 'n betogende wyse in die straat hardloop - wat dra dit aan u oor? -- Ek sien net mense wat betoog en soos 'n mens 'n koerant koop en prente sien in die koerante.

Maar sal u die ding in die sitkamer ophang? -- Nee, ek sal dit nie in my sitkamer ophang nie. (30)

Waarom/...

Waarom dan in u winkel? -- Soos ek sê het ek gehou van die prentjie.

Hoekom is dit vir u mooi? -- Die mense wat hardloop daar.
MNR. JACOBS : Jy het vir die hof gesê jy het nooit gehelp of enigiets gedoen om enige herdenkingsdienste te bevorder nie, georganiseer of bygewoon nie, laat ek dit lievers so stel. Het jy enigiets anders gedoen om dit te bevorder, om dit te adverteer of iets van dié aard? -- Nee, as ek onthou kan ek nie dink daaraan nie.

Jy sien, want die volgende een is juis 'n UDF plakkaat(10) "Ikhumbula remembers June 16." Dit is ook uitgegee deur die UDF. "June 16" is baie groot met baie groot duidelike swart letters uitgedruk en uitgereik deur "UDF Khotso House, De Villiers Street, Johannesburg" en dan die telefoonnommer daar. "Printed by Sham Printers Benoni."

HOF : Is dit bo-aan die UDF logo?

MNR. JACOBS : Logo. -- Ja, dit is korrek.

Dit is tog bevordering van herdenking van 'n dag wat veral die UDF baie waarde aan heg, die herdenking van 16 Junie? -- Ek het - die plakkate was versprei en ek het die(20) plakkaat gekry en ek het dit in my winkel gehang dat ek self moet aan June 16 dink, nie vir ander mense nie.

HOF : Wie is Ikhumbula? -- Ek verstaan nie wat dit beteken nie.

MR BIZOS : I think it will be common course that it is the Zulu for remember.

MNR. JACOBS : Waar is dit uitgedeel? -- Dit is versprei rond.

Deur wie? -- Dit was net mense. Ek weet nie wie is daardie mense nie.

Hoe het hulle dit versprei? -- Hulle het van straat (30)

tot/...

tot straat geloop.

Maar dit is mos nie bedoel om versprei te word net onder mense nie. Dit is mos bedoel as 'n plakkaat om opgeplak te word? -- Ek weet nie wat was hulle doel nie, maar hulle het rondgeloop en dit uitgedeel.

In elk geval, dit was baie prominent sigbaar daar in die winkel gewees? -- Nee.

HOF : Watter jaar was dit nou? 16 Junie? -- Dit was in 1984.

Het u hom opgesit in Junie 1984. Het dit bly hang daar tot die polisie hom uiteindelik gevind het? -- Dit is (10) korrek.

Dit is tot in 1986? Of tot wanneer? -- Ek dink dit was tot 11 Junie 1986.

MNR. JACOBS : Wanneer is dit opgehang daarso? -- Ek kan nie onthou wanneer dit opgehang is nie, maar dit was in 1984.

En dit het daar gebly tot in 1986? -- Dit is korrek.

U sê nou-nou dit was nie so dat die mense dit kon sien nie? -- Nee, dit was nie so nie.

Hoe was dit dan? -- Ekskuus?

Waar was dit dan opgeplak? -- Soos ek gesê het my (20) plakkate het agter die toonbank langs die muur gehang.

En kon niemand hulle daar sien nie? -- Daar is 'n yskas, 'n koeldrankyskas ... (Mnr. Jacobs kom tussenbei)

Hierdie massa plakkate en die grootte en alles wat ek nou al so ver met jou behandel het kon niemand dit sien nie? -- Ek glo nie.

Omdat daar 'n yskas was? -- Dit is korrek.

En 'n yskas maak al daardie plakkate toe? -- As u weet hoe my winkel ingerig was, sal u dit verstaan.

Ek wil dit aan u stel hierdie goed was deur die polisie (30)

by/...

by die ingang van jou winkel aan die muur gekry? -- Nee, ek stem nie saam nie.

Al hierdie plakkate? -- Ek stem nie saam nie.

Die volgende een wat ek met jou wil behandel is die UDF News van die Transvaal streek volume 3 nr. 1 van Maart 1986 en die deel wat die middel van hom is, was ook opgeplak waar staan "In jail on the run and in the courts. The heroes of our struggle still carry the torch of freedom" en dan word daar foto's getoon, tekeninge getoon van Walter Sisulu met 'n geskiedenis van hom, Govan Mbeki met 'n geskiedenis van (10) hom, Raymond Mhlaba met 'n kort geskiedenis, Wilton Mkwayi, Elias Motsoaledi, Andrew Mlangeni, Ahmed Kathrada. In die kort geskiedenis van elkeen - of laat ek dit so stel. Van Walter Sisulu word sy verbinding met die ANC duidelik hier uiteengesit. Govan Mbeki se verbondenheid aan die ANC word duidelik uiteengesit. Raymond Mhlaba se verbondenheid aan die ANC word duidelik uiteengesit. Wilton Mkwayi se verbondenheid aan SACTU duidelik uiteengesit. Elias Motsoaledi se verbondenheid aan SACTU word uiteengesit. Andrew Mlangeni se verbondenheid aan die African Youth League word uiteen-(20) gesit en Ahmed Kathrada se verbondenheid aan die ANC en die Transvaal Indian Youth Congress word duidelik uiteengesit. Dit het jy ook so met daardie mense se foto's en hulle geskiedenis daar teen die muur geplak in u winkel? -- Dit is korrek.

Waar het u daardie UDF News vandaan gekry? -- Soos u self kan sien dit is UDF News wat versprei word. Dit is uitgegee deur persone.

Het jy nie van die UDF News ook versprei vanaf jou winkel nie? -- Dit was in die tyd toe mnr. Lekota buitekant was, (30)

voor/...

voor hy gearresteer was.

Ek vra maar net het jy UDF News versprei daar? -- Voor die tyd, ja.

Daardie een? -- Nee.

Hoekom het jy hierdie een opgeplak teen daardie muur van die winkel van u? -- Waarom het ek dit opgeplak?

Ja? -- Ek hou van die inhoud daarvan, want ek lees van tyd tot tyd.

Jy hou van die inhoud daarvan en omdat dit spesifiek belangrik is dat dit daar verwys na die ANC? -- Nee. (10)

Terloops, het jy nie 'n kasset gehad met ANC liedjies, 'n klomp vryheidsliedjies op 'n kasset nie? -- Daar was nog nooit so iets nie.

In jou kar? -- Daar was nog nooit so iets nie.

En ek stel dit aan u die doel hiervan was om hier aan die mense te verduidelik wie hierdie mense is en spesifiek omdat hulle sulke duidelik omlýnde ANC konneksies gehad het? -- Ek stem nie daarmee saam nie.

Dan die laaste een wat daar opgeplak was is 'n advertensie "Release Mandela Committee commemorates 29th anniversary of the Freedom Charter", dan word daar gegee die Freedom Charter en dan die tweede een is "The 20th anniversary of the Rivonia trial." Dan word die besonderhede daar gegee. Dit het u ook opgeplak daar in u winkel? -- Dit is korrek.

Hoekom? -- Ek dink as ek iets opplak dan stel ek belang in hierdie ding.

Wat se belangstelling het u in die Rivonia verhoor gehad? -- Ek het nie belang gestel in Rivonia nie, maar ek het belang gestel in die Freedom Charter.

HOF : Dit is blykbaar, soos dit hier gestel is, twee (30)

"anniversaries/...

"anniversaries". Die een "The 29th anniversary of the Freedom Charter" en die ander "The 20th anniversary of the Rivonia trial" wat dan gehou sal word op hierdie 8ste, Sondag 8 Julie Regina Mundi Soweto en dit word aangeteken onderaan in ink "City Press, July 1st (1984)".

MNR. JACOBS : Het u daardie herdenkingsdienste gaan bywoon?
-- Nee.

As u dan nie daarin belang gestel het nie, hoekom het u dit opgeplak teen die muur? -- Soos ek reeds gesê het ek het nie belang gestel in die herdenkingsdienste nie. (10)

HOF VERDAAG. HOF HERVAT.

DENNIS VICTOR BLOEM, nog onder eed

VERDERE KRUISONDERVRAGING DEUR MNR. JACOBS : Mnr. Bloem, ek wil net 'n sekere deel van u winkel hier beskryf. As 'n mens by die voordeur inkom van die publiek se kant af, dan is hierdie voordeur baie naby aan die regterhoek van die kafee, die gebou? -- Nee, ek stem nie saam nie.

En as 'n mens in hierdie voordeur staan en jy kyk in die winkel in, dan het u eerste direk voor u 'n redelike groot spasie waar die publiek kan beweeg? -- Nee, as jy by die (20) deur inkom is daar 'n yskas en dan is daar die breedte van 'n gang en dan beweeg die mense van die deur af binne-in die winkel in.

As 'n persoon in die winkel inkom by die deur kan hy nie sien op die toonbank nie? -- Hy kan sien op die toonbank, want soos ek sê is die toonbank naby die deur.

En aan die linkerkant van jou as jy inkom is daar 'n spasie, 'n redelike spasie en dan is daar teen die muur 'n yskas waar die mense koeldranke en daardie goed, hierdie groot tipe yskaste wat hulle in kafees hou waar jy die deur oopmaak (30)

en/...

en self vir jou koeldrank uithaal en gaan betaal? -- Nee, dit is aan die regterkant.

Regterkant as jy inkom of regterkant van die toonbank af? -- Regterkant as jy inkom.

Ek wil dit aan u stel dat tussen hierdie deur en hierdie koelkas aan die linkerkant daar was plakkate opgeplak langs hierdie yskas waar die mense hulle self kan help aan koeldrank? -- Nee, ek stem nie saam nie, want mense kan hulle nie self help met die koeldrank nie.

En daar staan 'n yskas aan die kant waar die publiek (10) is wanneer hulle bedien word of wanneer hulle in die kafee inkom? -- Ek stem nie saam nie. Dit is 'n toonbank.

HOF : Bedoel u dit is 'n toonbankyskas? -- 'n Toonbankyskas.

'n Koelkas liewers? -- 'n Koelkas, ja.

MNR. JACOBS : En aan die regterkantste muur direk van die deur af waar 'n mens inkom van die buitekant van die straat af van die publiek as hulle inkom in daardie winkel van u dan loop daarso seker vir 'n redelike distansie van ongeveer seker drie, vier treë, vyf treë is daar 'n muur aan die regterkant en dit is die muur waarop hierdie plakkate geplak (20) was voordat 'n mens by die toonbank kom? -- Ek stem nie daarmee saam nie.

En dit was so gewees dat hierdie plakkate was so opgeplak gewees dat hulle eintlik direk daar is in die gedeelte waar die publiek beweeg het? -- Ek stem nie daarmee saam nie.

Is dit nie so nie dat die mense in Maokeng se persepsie was dat u was eintlik 'n groot politieke aktivis, daarom was al hierdie plakkate en goed altyd na u toe gebring? -- Nee.

En wat meer is, is dit nie so nie dat u het net die begrafnisse van mense wat in onluste en politieke opstote (30) dood/...

dood is het u so behartig soos u in hierdie drie gevalle
gedoen het? -- Ek stem nie daarmee saam nie.

U het nooit ander begrafnisse van mense wat natuurlik
dood is waargeneem en die reëlings getref en al die dinge
gedoen nie? -- Ek het verskeie begrafnisse waargeneem.

Die verskeie wat u waargeneem het is dié van mense, soos
hierdie drie wat u waargeneem het en ook ander mense wat in
onluste gesterf het? -- Nee, ek stem nie daarmee saam nie.

En ek wil dit aan u stel dat u het op 'n groot skaal
georganiseer teen die owerheids gesag in Maokeng? -- Dit is (10)
onwaar.

En u het grootskaals georganiseer saam met u goeie vriend
Daniël George om die jeug sover te kry om oor te gaan tot
onluste. -- Ek stem nie saam daarmee nie. Ek ontken dit.

U het hulle georganiseer. Hulle het dikwels in u kafee
gekom en daar vergaderings gehou? -- Ek ontken dit dat daar
ooit vergaderings in my winkel was.

En dat u die leiding geneem het in hierdie opsig saam
met u vriend Daniël George om die mense te organiseer? -- Ek
stem nie daarmee saam nie. (20)

En u het hulle aangestig om te organiseer teen die swart
plaaslike besture daar en teen die skooloutoriteite en 'n
beter onderwys? -- Glad nie. Ek stem nie daarmee saam nie.

En u het hulle ook aangestig en aangemoedig om oor te
gaan om aanvalle te loods op polisiebeamptes, polisie se
huise?

MR BIZOS : Whose evidence is being put to the witness? Are
defence witnesses going to be exposed to this sort of allega-
tion publicly made without there being any evidence before
your lordship? This is a specific unlawful act which is (30)
being/...

being - of a very serious nature - put to the witness. How can the prosecutor do that? What would your lordship have said if I without any evidence or promising to lead any evidence that I have been entitled to, put to some witness that he was guilty of a serious criminal act?

HOF : Wat sê u, mnr. Jacobs?

MNR. JACOBS : Ek sal daardie vraag terugtrek. Ek stel dit net dat u het heelwat organisasiewerk gedoen namens UDF in Maokeng? -- Ek stem nie saam daarmee nie.

Het u niks organisasiewerk gedoen namens UDF nie? -- (10)
Ek het nie tyd daarvoor gehad nie.

Niks gedoen om UDF te bevorder daar nie? -- Ek het niks gedoen nie.

Wat is die "liberation squad"? -- Dit is die eerste keer wat ek hoor van "liberation squad".

HERONDERVRAGING DEUR MNR. BIZOS : Mnr. Bloem, u het vir ons gesê dat u is vyf of ses maal aangehou? -- Dit is korrek.

Is enige klagtes ooit teen u ingebring van 1984 af? --
Van 1984 af was daar geen klagte teen my ingebring nie.

Het u enige van die bedrywighede waarin u betrokke (20)
was as onwettige bedrywighede beskou? -- Ek het dit nie as onwettig beskou nie.

Toe u onder die bepalings van artikel 29 aangehou was,
van 29 Februarie, was dit? -- Van 28 Februarie.

28 Februarie ... (Hof kom tussenbei)

HOF : Van? 1985?

MNR. BIZOS : Van 1985 tot Augustusmaand, was dit? -- Dit is korrek.

Tot Augustus 1985 toe jy vrygelaat was, is enige verduideliking aan u gegee waarom jy vrygelaat is? -- Daar (30)
was/...

was geen verduideliking aan my gegee nie.

Is daar enige ander verduideliking aan u gegee waarom jy die vier of vyf ander geleenthede aangehou was en daarna vrygelaat was? -- Daar was geen verduideliking aan my gegee nie.

My lord, I think that quite unwittingly your lordship was given the original of the exhibit that was handed in as C25 - I was given an extra page attached to it.

COURT : We have the original, but I have not got it here.

I merely have got a copy. (10)

MR BIZOS : Has the copy that your lordship got, got a receipt on it? The fourth page?

COURT : Well, it says "Oorhandig aan Dennis Victor Bloem 25 pamflette."

MR BIZOS : It does not really matter. My learned friend can just put it onto the original. If your lordship has it on the copy, then I merely want to refer to the fourth page. My learned friend can just put it ... (Court intervenes)

COURT : I take it it is with the original?

MR BIZOS : It is not with the original. When I looked (20) at it it was not there. It must have been some mistake, because it is apparently a separate document.

Ek sal aan u die afskrif wys. Dit sê hier "Oorhandig aan Dennis Victor Bloem 25 (vyf-en-twintig) pamflette getiteld 'Verklaring van die United Democratic Front' 'Declaration of the Democratic Front' met 'n geel agtergrond." Kan u onthou dat u die UDF dokumente teruggekry het van die polisie af in 1983? -- Ja, ek het dit teruggekry van die polisie.

Of u nou die pamflette direk van mnr. Lekota gekry het of mnr. Lekota dit by sy ma se huis dit gelaat het, wil ek (30)

u/...

u nie oor vrae vra nie, maar wat ek wel vir u wil vra is, toe die polisie die pamflette aan u terugbring het, het u enige idee gehad dat die polisie in 1983 toe hulle die pamflette terugbring het onwettige dokumente was? -- Toe die polisie die dokumente terugbring na my het kaptein Heystek vir my gesê dat dit nie onwettige dokumente is nie.

U is gewys 'n aantal pamflette, uittreksels uit koerante, plakkate, plakkers ensovoorts wat u op die muur van u winkel gesit het. Toe dit daar was, het u enige idee gehad of dit nou wettig of onwettig is om die dokumente op u winkel(10) se mure te sit? -- Volgens my was dit nie onwettige plakkate of plakkers nie.

U het aan sy edele 'n datum gegee wanneer die polisie al die goed wat ons vanoggend gesien het weggeneem het as 11 Junie 1986. Hoeveel keer voor daardie datum het die veiligheidspolisie na u winkel gekom tussen 1983 en 11 Junie 1986 toe die goed verwyder is? Hoeveel keer het die veiligheids-polisie by u winkel gekom? -- As ek kan skat was dit meer as tien tot vyftien keer.

HOF : En nie om Coca-Cola te koop nie? -- Nie om Coca-Cola(20) te koop nie, maar om die winkel te deursoek.

K1181

MNR. BIZOS : Die goed wat aan u gewys is vanoggend, het u hulle gesien? -- Dit was verskeie kere deur die polisie gesien.

Bly hulle nie anderkant die toonbank nie? -- Nee.

Het enigeen van hulle gesê "Kyk, Bloem, jy moet die goed nou van die muur afhaal"? -- Nee, die polisie het dit self gelees en geen waarskuwing gegee nie

Of dit weggeneem nie? -- Of dit weggeneem nie.

Dit is aan u gestel dat die polisie sou petrolbomme gevind het in 'n huis in die nabyheid van die oorledene se (30)

huis/...

huis waar die Matches gesin woon. Dra u kennis van enige persoon wat aangekla was vir die onwettige besit van enige plofstowwe of enige ander misdaad? -- Nee, ek dra nie kennis daarvan nie.

Die foto wat die jong mense wys wat waarskynlik besig is om te betoog, sê bo-op "Free detainees now". Het u belang gestel in die vrylating van aangehoudenes? -- Ek was self in aanhouding toe die plakkaat aangebring was.

HOF : Die geel strook waarop "Free detainees now" staan is blykbaar 'n platstrook wat nie deel is van die foto nie(10) en wat gebruik is om die foto vas te plek teen die muur. Is dit korrek? Met ander woorde, 'n mens het twee geel stroke, een bo en een onder om die foto vas te plak en dit is nie deel van die foto nie? -- Ek het die foto so gekry. Volgens my lyk dit ook nie as een foto nie.

MNR. BIZOS : Daar is 'n uittreksel van City Press. Weet u wat die City Press is? -- Die City Press is 'n koerant.

Van enige organisasie of is dit 'n gewone koerant? -- Dit is 'n gewone koerant.

ASSESSOR (MNR. KRUGEL) : CA25, dit is die verklaring wat (20) mnr. Bizos net nou maar vir u gewys het. U sal onthou dit is 'n verklaring wat u afgelê het as 'n beëdigde verklaring voor kaptein Heystek? -- Ja.

Dit is 'n beweerde beëdigde verklaring? -- Ja, beweerde.

U het dit onderteken. Hoe het dit gekom dat u op 18 November 1983 by die kaptein uitgekom het? -- Die kaptein en sy mense, die polisie het my kom haal daar by my winkel vir ondervraging.

Wanneer was dit? -- Dit is op dieselfde dag, die datum.

Watter tyd? -- Ek is nie seker van die tyd nie, maar (30)

dit/...

dit was namiddag ongeveer 17h00.

Dit moes seker 'n bietjie later gewees het want u sê in die heel eerste paragraaf "Op 18 November 1983 om ongeveer 05h30 terwyl ek nog by die huis was, het swartman Lekota daar opgedaag." Het jy 'n idee van presies watter tyd hulle jou kom haal het? -- Soos ek sê dit was namiddag ongeveer tussen 16h00 en 17h00 die middag.

Hoe lank het die ondervraging geduur? -- Dit kon ongeveer 'n halfuur tot 'n uur geduur het.

En was u aangehou? -- Nee, ek was gedreig met aanhou-(10) ding.

Het u van die polisiestasie af - dit is seker 'n ent om terug te gaan huis toe, nie waar nie? -- Ja.

Hoe ver? -- Die polisie het my huis toe geneem.

Het hulle jou huis toe geneem? -- Ja.

Hoe laat? -- Nadat ek ondervra was.

Was dit al donker? -- Nee, dit was nog nie donker nie.

En die pamflette, kom ons sê liewers die verklarings? -- Die deklarasie?

Ja? -- Die polisie het dit gehou. (20)

En die datum van die kwitansie is die volgende dag. Hoe het dit weer by u gekom?

HOF : Wag net 'n bietjie. Die beëdigde verklaring is in November. Hierdie ding is 19 Desember. Dit is 'n maand later.

ASSESSOR (MNR. KRUGEL) : Ek is jammer. Het hy dit weer teruggebring? -- Ja, kaptein Heystek het dit weer teruggebring.

HOF : Was daardie deklarasies wat op 19 Desember volgens hierdie stuk aan u teruggegee is geneem gewees by u daardie dag toe hulle u kom haal het om 'n verklaring van u te probeer kry? -- Dit is korrek. (30)

GEEN VERDERE VRAE.

FINTA/...

FINTA ELIZABETH MAGCUNTSU, d.s.s. (Through interpreter)

EXAMINATION BY MR BIZOS : Mrs Magcuntsu, do you live at 1082 Seeisoville in the district of Kroonstad? -- That is so.

You are the mother of five children? -- Yes.

You yourself are unemployed by your husband is a clerk at the Premier Milling Company? -- Yes.

Were you a member of any organisation in Seeisoville in 1984/85? -- No.

Had you heard of the UDF during that period? -- No.

Had you heard of MASO? -- No. (10)

Other than your housework and looking after your children, were you involved in any way in any political activity? -- No, I was not.

During February 1985 did you have children at school? -- Yes, I had.

How old were your children at that time? -- One was about 15 years of age.

The others? -- 12, the younger ones were between 5, 6 and 7 during that time.

The two older ones what school did they go to? -- (20) Phomolong Higher Primary.

Do you live far away from the school? -- I am living very far from that school namely Phomolong. Otherwise I am quite near this one Bodibeng.

Has 11 February 1985 - do you remember that date? Has it any significance to you? -- Yes.

What happened on that day what you heard and not what other people told you? -- I noticed the school children from Bodibeng school walking past in the direction of Phomolong. (30)

COURT : In the morning? -- Yes, it was about something to 09h00 or past 09h00.

Was this a school day? -- Yes, it was a school day.

And what time does your school start? -- About 08h00.

MR BIZOS : How were they dressed? -- It was on a Monday. Therefore the boys were clad in grey and white uniform and the girls in a black and white uniform.

What were they doing on the street? -- They were singing whilst they were walking along that street.

What were they singing? -- Senzeni na. (10)

Did you hear them other than singing whether they said anything? -- Yes, there was something which was said while they were singing.

COURT : Shouted or said? -- They were shouting.

MR BIZOS : What were they shouting? -- They were saying in the shout that they want SRC.

COURT : Do you know what a SRC is? -- I do not know what that is. I was not a scholar during that time.

MR BIZOS : There were no SRC's at your time in your school? -- No, there were not. (20)

How far did you go to school yourself? -- St. 6.

These children on the street from Bodibeng High School what is the age of people at high school ... (Court intervenes)

COURT : Is it a high school? We have not heard it yet.

MR BIZOS : Is it a high school? -- Yes, it is a high school.

COURT : Does it go till matric? -- Yes, it goes up until matric.

MR BIZOS : What are the ages of people at the high school that goes up to matric? -- Between 15, 16 or 17. (30)

And/...

And in what direction were they going?

COURT : From the direction of Phomolong she said.

MR BIZOS : Is Phomolong only a school or is it a suburb? -- That is an area called Phomolong and the school in Phomolong is also named after that area, namely Phomolong.

If you were going towards Phomolong, either the school or the suburb, would you pass any other school? -- Yes, you pass Mepheng Lower Primary School.

Do you know whether there is a school called Kananelo High School? -- Yes, I do. (10)

They way the children were going singing and shouting were they doing away from Kananelo School or towards Kananelo School? -- I do not know really, but what I can tell the court is that you first find Phomolong residential area and the school before reacing Kananelo High School. I do not know whether they were heading for Kananelo via Phomolong or whether they were heading for Phomolong.

How many were they? Can you give some estimate? -- They were quite many.

COURT : Did it seem as if it was the whole school? -- It(20) was the whole school.

MR BIZOS : Were they walking or marching or just walking loosely or were they marching as they were going along? -- They were just walking.

Were they armed in any way or did they misbehawe in any way as they were walking along? -- They were walking normal and not armed.

Some while later did you smell anything? -- Yes, I smelt something.

Do you know what it was that you smelt? -- I only (30) heard/...

heard later that that thing that I was smelling was called teargas.

COURT : Were you still at home? -- Yes, I was still at home.

MR BIZOS : Did you see your own children that morning back at home? -- My children arrived home between 10h00 and 11h00 returning from school Phomolong.

Was that the usual hour of their return or was that unusual? -- It was not their usual time.

Did they make a report to you as to why they had come home earlier? We do not want to hear what they said to (10) you? -- Yes, they made a report to me.

Some time later during the morning or during the day, did you hear anything untoward happening? -- Yes, I heard something.

What? -- I saw a lot of children walking past my house - running past my house.

COURT : Back to school? -- I do not think they were going back to school. It appeared to me as if they were running away from something.

MR BIZOS : Did you see what they were running away from? -- (20) They had parcels in their hands.

COURT : What do you mean by parcels? -- They had different kinds of groceries. Some were carrying milk, some carrying candles et cetera.

Was that normal or abnormal? -- It was abnormal.

MR BIZOS : Were these children that you saw carrying these parcels in school uniform? -- Some yes and some not.

Did you hear or see later whether any shops had been damaged?

COURT : That day or the next day? (30)

MR BIZOS/...

MR BIZOS : That day or shortly thereafter, did you see whether any shops were damaged? -- Yes, I did.

COURT : What did you see? -- That some shops were broken and groceries had been removed from inside the shop.

At what time did these children run past your home? -- Between 11h00 or after 11h00, past 11h00 to 12h00.

MR BIZOS : We know that the area in which black people live is known as Maokeng and a portion of Maokeng is called Seeisoville. Do you know that? -- Yes, that is true.

For how long have you been living in Seeisoville? --(10) I am now living there for seventeen years.

Are there councillors from Seeisoville on the Maokeng council? -- Yes, there are.

Are any of them shopkeepers, the Seeisoville shopkeepers?

COURT : Are you interested in 1988?

MR BIZOS : In 1985, February 1985? Did any of the councillors in Seeisoville have shops? -- They are not owning shops in Seeisoville.

Do any of the shops that you saw with the depleted stocks after you saw children carrying all sorts of groceries belong to councillors? -- The shops that were damaged belonged to ordinary people and none of those shops were owned by councillors.

Did you hear whether anyone was killed during that day, the 11th? -- Yes, I did.

What was the name of the person that you heard that had been killed? -- Joseph Matches.

Did you know the Matches family? -- Yes, I knew them because my husband is a relative to those people.

Did you go to the funeral of the late Joseph Matches?(30)

I/...

-- I did.

We know that that took place on 18 February 1985. -- Yes.

When did you go to the deceased's family? -- I went there some days before the day of the funeral and up until the day of his funeral.

Do you mean regularly as a relative? -- I used to go there because of my husband being related to them.

On the morning of 18 February did you go to the Matches home? -- Yes, I did.

What time did you get there? -- At about 09h00 or (10) past 09h00. I am not certain what time it was.

What was happening when you got there? -- The service was on.

And? -- There were two ministers of religion present there and one of them was busy addressing or conducting the service.

And after the religious service was finished, what happened? -- A document which was from the police was read in which it was said these were the conditions to this funeral.

Who read this document? -- Mr Lekota. (20)

Do you see him here? -- Yes, I do.

Is that accused no. 20? -- Yes.

Did you know him from before or did you only see him at the funeral? -- Yes, I knew him before that.

How did you come to know him? -- I had stayed in a house back opposite to his parents' home.

And did he read this document? Or did you explain it in any language with which you were more familiar? -- He read it and then also explained the contents in Sotho.

Do you remember the conditions that were read out? (30)

Yes/...

-- Yes, what I remember pertinently is that mention was made of the time, as to what time we were to start and what time we were to finish.

Was this the first time you had heard of these conditions relating to this funeral? -- Yes, that was the first time.

Do you remember any of the other conditions other than the time? -- Yes, I do.

Which other conditions? -- That the coffin must not be carried by people, it must be conveyed in a hearse.

Any other condition that you remember? -- The manner (10) in which we were to proceed to the grave-yard. We were given a directive to use the route outside the township leading us to the grave-yard.

Any other condition that you remember? -- I have forgotten about the others because of the fact that this happened some time ago.

After Mr Lekota read these conditions, what happened? -- He was in a hurry saying that we must be fast and he himself was fast because he was saying we must keep within the time and the time which was given to us was short. (20)

What happened then? -- We then went to the grave-yard.

How was the coffin taken from the house to the grave-yard? -- We waited for the hearse which delayed to come until the coffin was put on the van.

On the van. Did anybody get on the van itself, on the back of the van where the coffin was? -- Yes, there were people on the back of the van.

Many people or a few? -- A few people.

Where was the coffin? -- On the back of this van.

On the van itself or did the few people at the back (30)

carry/...

carry the coffin? -- It was on the van itself. The few people I am talking about were on the back of the van seated on the sides of the coffin.

Did you see whether or not they picked up the coffin at all at any stage? -- Yes, I noticed that at some stage they were picking it up and when they were tired putting it on the van again.

How did you get from the house to the cemetery? -- We followed the route as directed until we reached the graveyard. (10)

COURT : On foot? -- There were people who were on foot and some were travelling in vehicles.

Yes, but you yourself? -- I was travelling on foot.

MR BIZOS : Whilst you were travelling along, were you absolutely quiet or were you doing something else? -- There was some singing.

What was being sung? -- Senzeni na was sung.

COURT : By the procession? -- By the procession, yes.

MR BIZOS :

Did you know this Senzeni na song? -- Yes, I knew the song. (20)

Where did you know it from? -- This is mostly sung by the people who belong to the Apostolic church.

COURT : The tune or the words? -- The tune and the words is what I am referring to when I say it is usually sung by the Apostolic church people.

MR BIZOS : Are there many words to this song? -- Well, I would say there are only three.

Only three words? -- It is only three because it isays Senzeni na Bophumthwalo Siguduke and then the third version of it is Shiya Umhlaba Nentozawo. (30)

COURT/...

COURT : And what does it mean? -- What wrong have we done. Put your belongings together so that we go and leave the earth with what is happening on it.

MR BIZOS : Not a song of optimism. -- This is a very common song which is sung by we, the blacks, especially when holding night vigils.

Did you attend night vigils before a funeral? -- Yes, those of my neighbours and the people known to me.

I mean night vigil for the late Joseph Matches? -- Yes, I was present. (10)

Can you give us any estimate of the number of people that took part in this funeral procession? -- There were quite many. I would say thousands.

Where were you on this procession? -- Because of my age I could not keep the same pace. I was at some stage up front and at some stage I would find myself in the middle and at some stage find myself towards the back or again find myself towards the front of the procession.

COURT : Well, you could not get to the front again could you? -- When this procession left I was more to the front (20) of it, not right in the front, but as it went on I dropped back. I ended up being at the back.

MR BIZOS : Were the people in this procession dancing and singing and screaming? -- No, they were not dancing. They were just singing and we, the black people, respect our dead and we would not just dance.

What do you say to the evidence given before his lordship that on this procession there were people or women that taunted the police and lifted their skirts facing the police officers? -- No, that never happened. No person, a woman, (30) will/...

will go about lifting skirts in the street unless that person is mad.

You told us that there were thousands of people there. Were there people of your age younger than you, older than you? -- Different ages. People of my age, older than me and younger than me.

When you reached the cemetery where did you take up position in relation to the grave which the late Joseph Matches was to be buried in? -- I was right next to the grave. (10)

COURT : How did you get through? You must have arrived there with thousands of people in front of you? -- Our custom is that whoever is related to the dead person, that that person at the grave-yard must go nearer or be next to the grave. That is how it happened that I was next to the grave.

MR BIZOS : Did you have to push your way through or did the people give way for relatives? -- The people opened the way for the relatives.

Was there a service held by the graveside? -- Yes, there was. (20)

By one or more priests? -- By one priest, yes.

And after the priest had finished, did anyone else speak? -- Yes, there was somebody who spoke then.

Who? -- Mr Lekota.

What did he say? -- He said the following in his address at the graveside that "I heard of it that in some few weeks that had passed there was some confusion in Kroonstad, that people's shops were damaged. That is not the way of correcting things."

Yes, please, carry on, did he say anything else? -- (30)

He/...

He said if there are any mistakes to be corrected, people must sit at a table and discuss that.

Can you remember him saying anything else? -- He said quite a number of things, but I have forgotten the rest of what he said.

What language did he speak? -- In Sotho.

Did anyone else speak there? -- No, no one else spoke there because we were already in a hurry. We were already running out of time. It was then said that we leave the grave-yard. (10)

Who said that you must go away? Do you recall? Do you know the person who said that? -- Yes, Mr Lekota checked on his wrist watch and said that we are about to be out of time and therefore you better leave. We then left. He was in a hurry that we leave.

COURT ADJOURNS UNTIL 29 FEBRUARY 1988.